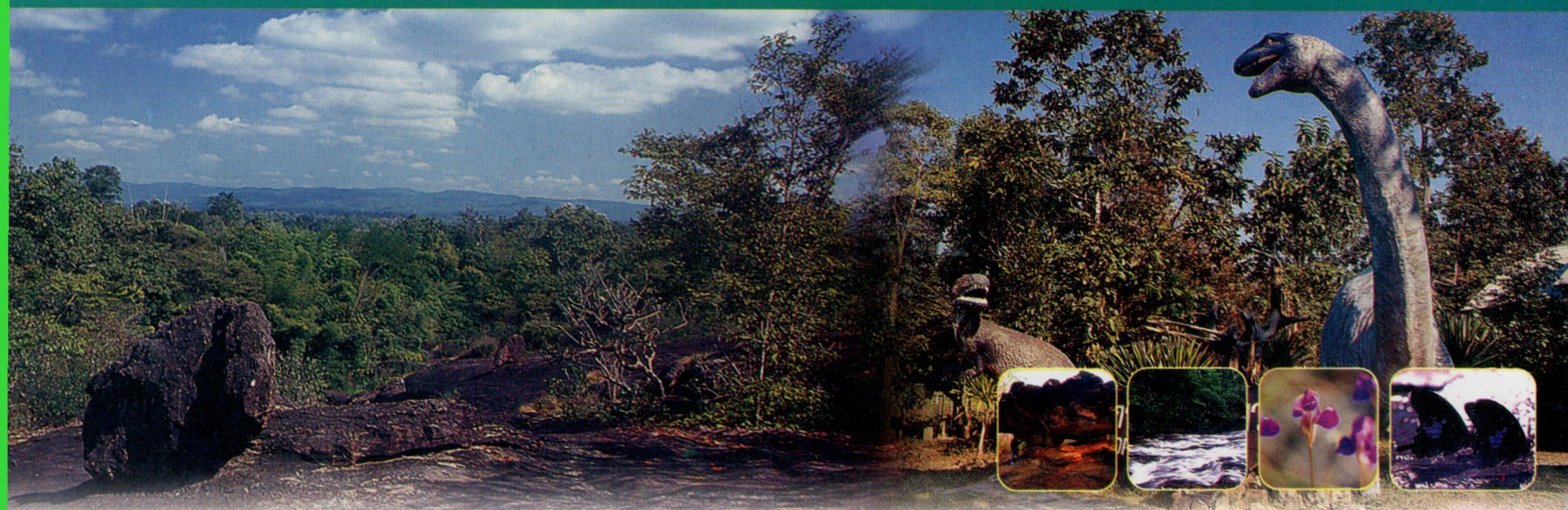
ภูเวียง

อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
สำนักอุทยานแห่งชาติ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
http://www.dnp.go.th

อุทยานแห่งชาติภูเวียงประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2534 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 71 มีพื้นที่ 325 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ กับอีก 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอชุมแพ อำเภอสีชมพู อำเภอภูเวียง และกิ่งอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น ไปทางทิศตะวันตกเป็นระยะทางประมาณ 87 กิโลเมตร การเข้าถึงพื้นที่ใช้เส้นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2038 บริเวณปากช่องก่อนเข้าสู่เขาภูเวียงมีศาลเจ้าจอมเป็นที่สักการะบูชาของประชาชนในท้องถิ่น

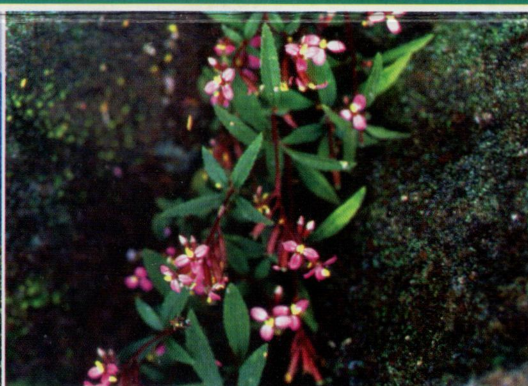
มีหลักฐานว่าป่าภูเวียงเคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณที่มีอารยธรรมเมื่อหลายพันปีล่วงมาแล้ว มีการขุดพบกระดูกมนุษย์โบราณ เครื่องมือเครื่องใช้ โลหะสำริด พระนอนสมัยทวาราวดี รวมทั้งภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำหลีบเงิน บนเทือกเขาภูเวียง นอกจากนั้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2519 มีการค้นพบรอยเท้าและซากกระดูกไดโนเสาร์และสัตว์โลกดึกดำบรรพ์อายุเกือบ 200 ล้านปี ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัย และเสด็จทอดพระเนตร เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532

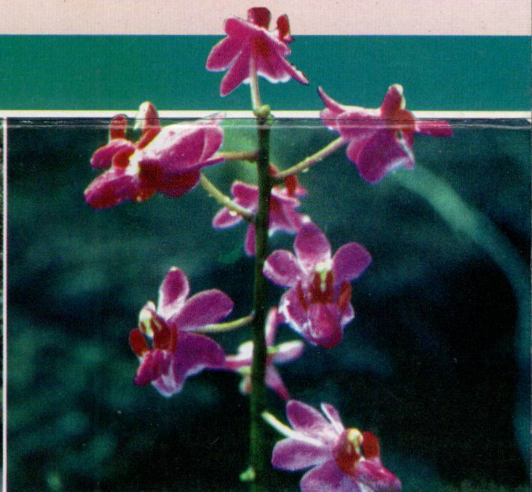

พืชพรรณและสัตว์ป่า

สภาพภูมิประเทศของอุทยานแห่งชาติภูเวียงมีลักษณะเป็นสันเขาสูง มีแนวเทือกเขาล้อมรอบ เป็นวงสองชั้น เป็นแอ่งคล้ายปล่องภูเขาไฟ สูงประมาณ 470-844 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีที่ราบลุ่มตอนกลาง ด้านทิศตะวันตกเป็นหน้าผาสูง บนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์เบื้องล่างสวยงาม

ลักษณะทั่วไปของสังคมป่าในอุทยานแห่งชาติภูเวียง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ **ป่าดิบแล้ง** ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ทางตอนเหนือของเขตอุทยานแห่งชาติ มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนหิน ชิงชัน สมพง มะค่าโมง และกระบก สำหรับพืชพื้นล่าง ได้แก่ เอื้องหมายนา จันผา ขมิ้นโคก กระเจียวขาว พืชอิงอาศัย ได้แก่ เฟิน ชายผ้าสีดา เอื้องแปรงสีฟัน นางอั้ว ฯลฯ **ป่าเต็งรัง** หรือป่าแดง เป็นป่าที่มีชนิดพันธุ์ไม้ขนาดเล็กขึ้นกระจายอยู่บริเวณภูประตูตีหมา และแนวภูเขาต่อเนื่องรอบในและเชิงเขารอบนอกของเทือกเขาภูเวียง มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ยางกราด พลวง เต็งรัง ยอป่า และตีนนก พืชพื้นล่างที่พบ เช่น หญ้าเพ็ก โจด มะลิป่า เปราะ กระเจียว และเฟินแผง **ป่าเบญจพรรณ** เป็นป่ารอยต่อของป่าเต็งรังและป่าดิบแล้ง มีชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ประดู่ เสลา ตะแบก รัก และรกฟ้า เป็นต้น

สำหรับสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในผืนป่าภูเวียงประกอบด้วย หมูป่า ลิงวอก สุนัขจิ้งจอก อีเห็นข้างลาย กระต่ายป่า กระรอกหลากสี กระแตเหนือ ค้างคาวปากย่น หนูท้องขาว นกเป็ดแดง นกกระปูดใหญ่ นกแอ่นตาล นกนางแอ่นบ้าน นกแซงแซวหางปลา นกกินแมลงอกเหลือง จิ้งจกหางแบน ตุ๊กแกบ้าน กิ้งก่าหัวแดง แย้ จิ้งเหลนหลากหลาย งูจงอาง คางคกบ้าน เขียดจะนา กบบัว อึ่งน้ำเต้า ฯลฯ

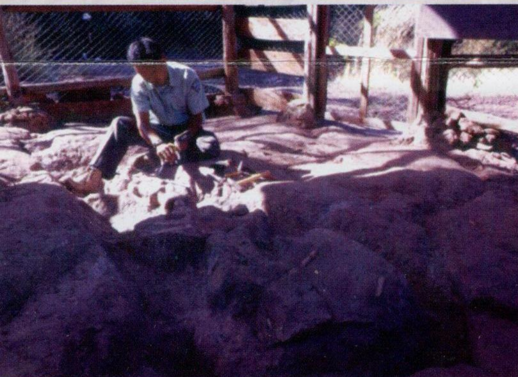

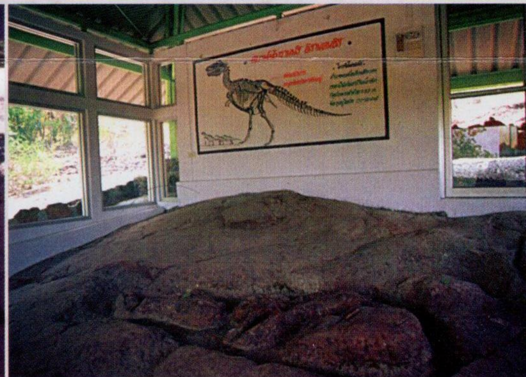
นอกจากนี้ยังมีปลาน้ำจืดหลายชนิดอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติภูเวียง เช่น ปลาช่อน ปลาก้าง ปลาหลด ปลากระทิง ปลาซิวใบไม้ ปลาสร้อยนกเขา และปลาแขยงใบข้าว เป็นต้น

แหล่งบรรพชีวิน : ไดโนเสาร์ 160 ล้านปี

ในปี พ.ศ. 2519 นักธรณีวิทยาจากโครงการสำรวจแหล่งยูเรเนียม กรมทรัพยากรธรณี สำรวจพบซากไดโนเสาร์ครั้งแรกของประเทศไทยที่ภูเวียง จากนั้นจึงได้ทำการศึกษาและสำรวจเพิ่มเติม จนพบแหล่งซากกระดูกไดโนเสาร์ถึง 9 แหล่ง ความสำคัญของซากกระดูกไดโนเสาร์ที่ภูเวียง คือ เป็นสกุลและชนิดใหม่ หลายชนิด เช่น ไดโนเสาร์กินพืชภูเวียง *(Phuwiangosaurus sirindhornae)* ไดโนเสาร์กินเนื้อ *(Siamotyrannus isanensis* และ *Siamosaurus suteethoni)* ไดโนเสาร์นกกระจอกเทศ *(Ginareemimus)*

แหล่งซากกระดูกไดโนเสาร์ที่สามารถเยี่ยมชมได้ มี 4 หลุมขุดค้น ได้แก่

หลุมขุดค้นที่ 1 ภูประตูตีหมา แหล่งพบซากไดโนเสาร์ครั้งแรกของประเทศไทย ซากกระดูกที่พบ มีขนาดใหญ่ ได้แก่ กระดูกซี่โครงและกระดูกสันหลัง อย่างละหลายชิ้น กระดูกขาท่อนบนทั้งซ้ายและขวา กระดูกท่อนล่าง 1 ชิ้น กระดูกสะโพก 6 ชิ้น กระดูกซี่โครงด้านซ้าย 5 ซี่เรียงกัน และอีก 5 ซี่กระจายกันอยู่ กระดูกสันหลังส่วนกลางลำตัว 2 ชิ้น กระดูกคอ 3 ชิ้น จัดเป็นไดโนเสาร์กินพืช *(Sauropod)* สกุลและชนิดใหม่ของโลก มีคอยาว หางยาว เดิน 4 ขา ความยาวประมาณ 15 เมตร สูง 3 เมตร มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Phuwiangosaurus sirindhornae* โดยชื่อสกุลตั้งตามชื่ออำเภอภูเวียงสถานที่พบ ส่วนชื่อชนิดได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานพระนามาภิไธย **"สิรินธร"** ให้เป็นชื่อไดโนเสาร์พันธุ์ใหม่

ที่น่าสนใจอีก คือ บริเวณซากกองกระดูกพบฟันของไดโนเสาร์กินเนื้อขนาดใหญ่ พวกคาร์โนซอร์ จำนวนกว่า 10 ซี่ สันนิษฐานว่าไดโนเสาร์กินพืชนี้ถูกไดโนเสาร์กินเนื้อกินเป็นอาหาร ทำให้กระดูกบางส่วนกระจัดกระจาย แล้วถูกทับถมโดยตะกอนซึ่งอาจจะมาจากน้ำหลากตามฤดูกาล

หลุมขุดค้นที่ 2 ถ้ำเจีย ขุดพบเมื่อปี พ.ศ. 2536 เป็นกระดูกส่วนคอของไดโนเสาร์กินพืชเรียงต่อกันจำนวน 6 ชิ้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ ทอดพระเนตร เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จฯ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2533

ต่อมาได้ทำการก่อสร้างอาคารครอบหลุมในปี พ.ศ. 2536 กระดูกซึ่งห่อหุ้มไว้ด้วยเฝือกปลาสเตอร์ ได้ถูกงัดเฝือกทำให้กระดูกเคลื่อนหลุดจากที่เดิมเสียหายมากจนไม่สามารถซ่อมแซมได้

หลุมขุดค้นที่ 3 ห้วยประตูตีหมา ขุดพบเมื่อปี พ.ศ. 2536 เป็นกระดูกของไดโนเสาร์กินพืชขนาดใหญ่ ส่วนที่พบ ได้แก่ กระดูกสันหลัง กระดูกซี่โครงจำนวนหลายชิ้นฝังตัวอยู่ในหินทราย หมวดหินเสาขัว เป็นชนิดพันธุ์เดียวกันกับที่ขุดค้นพบในหลุมที่ 1 และ 2

หลุมขุดค้นที่ 9 หินลาดยาว ขุดพบเมื่อปี พ.ศ. 2536 เป็นกระดูกสันหลัง กระดูกสะโพกซ้าย และกระดูกส่วนหางอีกกว่า 10 ชิ้น มีอายุประมาณยุคครีเทเชียสตอนต้น ลักษณะกระดูกไดโนเสาร์บ่งบอกว่าเป็นบรรพบุรุษของไดโนเสาร์กินเนื้อ *Tyranosaurus rex* หรือ ทีเร็กซ์ ยาวประมาณ 6.5 เมตร จัดเป็นไดโนเสาร์สกุลและชนิดใหม่ของโลก มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Siamotyrannus isanensis* หรือ ไทรันสยาม ชื่อสกุลตั้งตามประเทศสยามหรือไทย ส่วนชื่อชนิดตั้งตามภาคที่พบคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรืออีสานนั่นเอง

จัดทำโดย : ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย...พฤษภาคม 2546

แหล่งท่องเที่ยวและจุดเด่นที่น่าสนใจ

น้ำตกตาดฟ้า เป็นน้ำตกขนาดกลาง ความสูงประมาณ 15 เมตร อยู่ด้านทิศเหนือของเทือกเขาภูเวียง มีเส้นทางเดินเท้าขึ้นเขา ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร จากด่านตรวจโคกสูง บริเวณใกล้กันพบร่องรอยชุมชนสมัยโบราณ บ้านและวัด ที่เรียกว่า "ทุ่งใหญ่เสาอาราม"

น้ำตกทับพญาเสือ เป็นน้ำตกที่ลาดยาวประมาณ 400 เมตร อยู่ด้านทิศใต้ของเทือกเขาภูเวียง มีเส้นทางเดินเท้าระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร จากด่านตรวจหินร่องกล้าเป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่ง เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และชมดงจันผา ในยุคไดโนเสาร์

น้ำตกวังสักสิ้ว เป็นน้ำตกขนาดเล็กอยู่ใกล้กับด่านตรวจโคกสูง ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นแอ่งธารน้ำใหญ่ หรือที่ชาวบ้าน เรียกกันว่า วังน้ำ ลักษณะน้ำเป็นสีเขียวมรกต สวยงาม มีน้ำตลอดปี

น้ำตกตาดฮางริน เป็นน้ำตกขนาดเล็กอยู่ใกล้กับด่านตรวจโคกสูง มีระบบชลประทานแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน ลักษณะเป็นรางไม้มีเสาค้ำยัน ผูกโยงกับต้นไม้ รองรับน้ำจากธารน้ำตกไหลลงสู่ลูคลอง

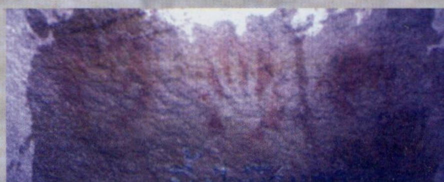
ถ้ำฝ่ามือแดง อยู่ทางทิศใต้เทือกเขาภูเวียงห่างจากหมู่บ้านหินร่องประมาณ 4 กิโลเมตร พบภาพฝ่ามือแดงบริเวณหลืบหินทราย ลึกประมาณ 7 เมตร สูง 3 เมตร ยาว 50 เมตร ขนาดเท่ามือผู้ใหญ่ 4 ภาพ ขนาดเล็ก 2 ภาพ หน่วยศิลปากรที่ 7 สำรวจพบภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์นี้เมื่อปี พ.ศ. 2507

พระพุทธไสยาสน์ ประดิษฐานอยู่บนยอดเขาภูเวียง บริเวณบ้านไชยสอ ตำบลไชยสอ อำเภอชุมแพ เป็นพระพุทธรูปศิลปะทวาราวดีสลักอยู่บนหน้าผา ความยาว 3.75 เมตร ความสูงประมาณ 650 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

รอยเท้าไดโนเสาร์ลานหินลาดป่าชาด อยู่ด้านทิศเหนือของเทือกเขาภูเวียงใกล้น้ำตกตาดฟ้า เป็นลานหินขนาดใหญ่พื้นที่กว้างประมาณ 250 ตารางเมตร ปกคลุมด้วยหญ้าสูง บนลานหินพบรอยพิมพ์เท้าไดโนเสาร์ขนาดต่าง ๆ และ ร่องรอยการเคลื่อนไหวของสัตว์ดึกดำบรรพ์อีกหลายชนิดเช่น หนอนริ้วรอยคลื่น

สุสานหอย 130 ล้านปี ซากหอยนางรมสกุล *Exogyra* ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงยุคครีเทเชียสตอนต้น ประมาณ 130 ล้านปีมาแล้ว ซากหอยดังกล่าวทับถม และประสานกันด้วยสารแคลเซียมคาร์บอเนต เกิดเป็นชั้นหินปูน อยู่ในชั้นหินทราย ซึ่งเป็นหินส่วนใหญ่ของกลุ่มหินโคราช สันนิษฐานว่า ชั้นหินปูน น่าจะเกิดในสภาพแวดล้อมที่เป็นน้ำกร่อย

ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติภูเวียง ได้จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และเส้นทางเดินป่าไว้สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว และผู้สนใจไว้ในหลายลักษณะ สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่นำทางได้ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หรือที่ทำการอุทยานแห่งชาติ

- **เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นที่ 1** จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ถึงหลุมขุดค้นที่ 2 ระหว่างเส้นทาง จะพบกับสถานีความรู้ต่าง ๆ เช่น ป่าเบิกนำ นักบุญแห่งป่านักฆ่าเลือดเย็น พรมแดนป่า เป็นต้น ระยะทาง 2 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินศึกษาประมาณ 1-2 ชั่วโมง
- **เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นที่ 2** จากลานกางเต็นท์ 1 ไปยังลานกางเต็นท์ 2 ระหว่างเส้นทางจะพบ สถานีความรู้หลายสถานีด้วยกัน จะผ่านหุบเขา ลำธาร ป่าไผ่ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และความหลากหลายทางธรรมชาติ ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินศึกษาประมาณ 2-3 ชั่วโมง
- **เส้นทางเดินป่า** เป็นเส้นทางที่ต้องมีการพักแรมในป่า ทั้งรอบนอกและภายในเทือกเขาภูเวียง ใช้เวลาค้างคืนตั้งแต่ 1-3 คืน
- **เส้นทางสำหรับจักรยานเสือภูเขา** จากด่านตรวจโคกสูง ทางทิศเหนือของที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูเวียง และสามารถแวะชมน้ำตกวังสักสิ้ว และน้ำตกตาดฮางริน มีแมกไม้สองข้างทาง แหวกฝูงผีเสื้อที่เกาะตามลำห้วยต้นไม้ใหญ่ที่สูงตระหง่าน สวนหินที่แลดูสุดตา ได้ทั้งความสนุกสนานและมีบรรยากาศรื่นรมย์

นอกจากนี้ยังมีเส้นทางดูนกอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ เส้นทางเดินป่า และบริเวณสองข้างทางถนนภายในอุทยานแห่งชาติภูเวียงอีกด้วย

การเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากกรุงเทพฯ สามารถเดินทางไปอุทยานแห่งชาติภูเวียงที่สะดวกได้ 2 เส้นทาง ใช้เวลาประมาณ 6-7 ชั่วโมง

เส้นทางที่ 1 จากถนนพหลโยธิน ผ่านรังสิต ประตูน้ำพระอินทร์ จังหวัดสระบุรี เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 หรือถนนมิตรภาพ ไปจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น ก่อนถึงจังหวัดขอนแก่น เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ไปอำเภอบ้านฝาง อำเภอหนองเรือ เลยอำเภอหนองเรือไปประมาณ 5-6 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2133 ไปอำเภอภูเวียง จากอำเภอภูเวียงเดินทางต่อไปอีก 18 กิโลเมตร ถึงด่านเก็บเงินค่าธรรมเนียมอุทยานแห่งชาติภูเวียง รวมระยะทางประมาณ 550 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 7 ชั่วโมง

เส้นทางที่ 2 จากถนนพหลโยธิน ผ่านรังสิต ประตูน้ำพระอินทร์ จังหวัดสระบุรี เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 หรือถนนมิตรภาพ ไปอำเภอปากช่อง ก่อนถึงอำเภอสีคิ้ว เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ไปอำเภอด่านขุนทด อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ อำเภอแก่งคร้อ แล้วเลี้ยวขวาไปบ้านแท่น อำเภอหนองเรือ เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ไปอำเภอชุมแพ เลยอำเภอหนองเรือไปประมาณ 5-6 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2133 ไปอำเภอภูเวียง จากอำเภอภูเวียงเดินทางต่อไปอีกประมาณ 18 กิโลเมตร ถึงด่านเก็บเงินค่าธรรมเนียมอุทยานแห่งชาติภูเวียง รวมระยะทางประมาณ 480 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมง

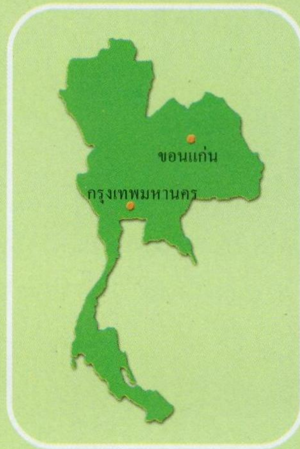
อุทยานแห่งชาติภูเวียง มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวในรูปของศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านค้าสวัสดิการ และลานกางเต็นท์ จำนวน 2 แห่ง รองรับนักท่องเที่ยวได้ 100-150 คน มีบรรยากาศสวย อยู่ท่ามกลางขุนเขา เหมาะแก่การพักแรมศึกษาธรรมชาติเป็นอย่างมาก

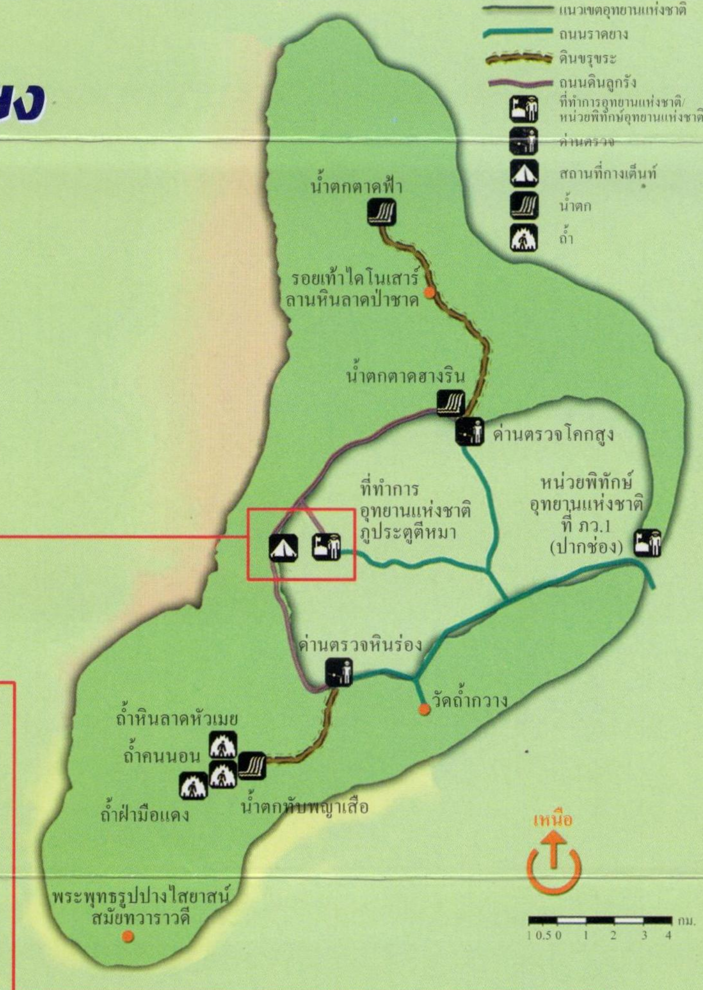
หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อสอบถามได้ที่

อุทยานแห่งชาติภูเวียง ตู้ ปณ.1 อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 40150 โทร. 0 4324 9052 หรือที่

สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 61 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2579 7223, 0 2561 2919 หรือ 0 2561 4292-4 ต่อ 724, 725

แผนที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง

ไปศูนย์บริการฯ
500 ม.
หลุมขุดค้นที่ 9
500 ม.
อาคารคลุม
หลุมขุดค้นที่ 2
สุสานหอย
1,511 ม.
500 ม.
หลุมขุดค้นที่ 1
200 ม.
650 ม.
ที่ทำการ
อุทยานแห่งชาติ
บ้านพักเจ้าหน้าที่
อ่างเก็บน้ำ 1
อ่างเก็บน้ำ 2
อ่างเก็บน้ำ 3
บ้านพัก 1-2
บ้านพัก 3-4
สระน้ำ 1
โรงพัสดุ
สระน้ำ 2
หลุมขุดค้นที่ 3
ถังน้ำ
ไปอำเภอภูเวียง
ไปด่านตรวจหินร่อง
เหนือ
0 200 400
100 300 500 ม.

เส้นทางลาดยางแอสฟัลต์
เส้นทางรถผิวดินถม
เส้นทางเดินเท้า
แนวร่องน้ำ
ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
ด่านตรวจ
สถานที่กางเต็นท์
ลานจอดรถ
ร้านอาหาร
สุขา
จุดชมวิว